

Cito Volgsysteem primair en speciaal onderwijs

Begrijpend lezen 3.0 groep 3

Afnamekaart E3 Voorbereiding en voorbeeldopgaven

Lees ook goed de algemene aanwijzingen in **paragraaf 2.2 en 2.3** van de handleiding.

Voorbereiding

- Lees de afname-instructies van tevoren goed door, zodat u de procedure goed kent als u de toets gaat afnemen.
- Zorg dat elke leerling een opgavenboekje E3, een potlood en een gum heeft.
- Indien u gebruik wilt maken van afdekbladen, geeft u de leerlingen een afdekblad.
- Zet (eventueel) de digitale voorbeeldopgaven klaar op het digitale schoolbord. Deze vindt u op Cito Portal. U kunt (eventueel) ook zelf symbolen, zoals de accolade of het rondje, op het (digitale) schoolbord zetten ter verduidelijking van de instructies.

Voorbeeldopgaven

De voorbeeldopgaven neemt u voorafgaand aan taak 1 én taak 2 af.

Afnamekaart Begrijpend lezen E3 taak 1

Instructie bij de voorbeeldopgaven

Voordat u de opgavenboekjes uitdeelt, vertelt u wat er gaat gebeuren.

Jullie gaan straks een leestoets maken. Vandaag beginnen we met taak 1. Morgen/overmorgen gaan we dan verder met taak 2. Ik deel nu eerst de opgavenboekjes uit. In dat boekje gaan we werken. Doe het boekje nog niet open. Laat het nog maar even liggen. Ik ga éérst uitleggen wat we precies gaan doen. Pak alvast een potlood en gum.

Vervolgens deelt u de boekjes (en de afdekbladen) uit.

Als u klaar bent met uitdelen, vertelt u waar de leerlingen hun naam moeten schrijven.

Dan vervolgt u met:

Doe het boekje maar open. Je ziet eerst een grote 1. Op de volgende bladzijde zie je voorbeelden. Die voorbeelden gaan we eerst samen maken.

Instructie openplaatsopgaven: Voorbeeld 'Hoi Sem'

Wijs het eerste voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft. U vervolgt:

Kijk maar naar de tekst. Deze tekst heet 'Hoi Sem'. In de tekst zijn twee woorden weggelaten.

Daar staat nu een streep met een cijfer. Kijk maar, een streep met een 1 erboven en een streep met een 2 erboven.

Wijs beide strepen in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:

Lees eerst de hele tekst maar een keer goed door.

Wacht totdat de leerlingen de tekst hebben gelezen. Vervolg:

Kijk nu naar de eerste opgave onder de tekst. Daar staat V1 voor. V betekent voorbeeld. V1 is de eerste voorbeeldopgave.

Wijs de eerste voorbeeldopgave (V1) in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:
*In de voorbeeldopgave staat: 'Wat past het **best** op plaats 1?' We gaan nu eerst nog een keer de tekst goed lezen tot voorbij de eerste streep.*
Dus het stukje bóven de eerste streep, maar ook het stukje ónder die streep. Alleen als je alles goed gelezen hebt, kun je de opgave goed maken.

Lees de tekst hardop voor tot en met 'Ik moet veel hoesten.' Lees vervolgens de eerste opgave en alle antwoorden voor. Vraag aan de leerlingen wie het antwoord weet. U wacht op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder:

Goed zo, het woord 'ziek' past het best op plaats 1. Zet nu een rondje om de letter die voor het woord 'ziek' staat. Om de letter D dus. Doen jullie dat allemaal even? Dan kom ik kijken of het goed is gegaan.

Controleer of iedereen de juiste letter (D) heeft omcirkeld. U vervolgt:
Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje hebt gezet om de verkeerde letter, dan kun je dat verbeteren. Gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de D. Als je twee rondjes hebt gezet, dan is je antwoord fout.

Zo nodig wijst u de leerlingen erop dat het niet de bedoeling is dat ze het woord op de streep in de tekst schrijven.

Eventueel kunt u ter verduidelijking het omcirkelen van de letters op het bord voordoen.

U gaat door met voorbeeldopgave 2. Lees het resterende deel van de tekst en vervolgens de tweede opgave en alle antwoorden hardop voor.

Vraag de leerlingen wat het juiste antwoord (antwoord: A) is en welke letter ze moeten omcirkelen.

Instructie voorspelopgaven: Voorbeeld 'Help mee!'

U vervolgt met:

We gaan nu verder met een ander voorbeeld. Kijk maar op de volgende bladzijde. Je ziet eerst twee zinnen. Daaronder staat een vak. Eerst lezen we wat er boven het vak staat. Daar staat: 'Hieronder zie je het begin van een tekst. De rest van de tekst kun je niet zien.' De tekst is dus niet af. Dat kun je ook wel zien. De tekst is héél kort.

Dan kijken we in het vak. Je ziet in het vak een titel en een zin. Er staat ook een plaatje in. Wie wil de titel voorlezen?

U legt eventueel uit wat een titel is en u laat een leerling de titel voorlezen. Daarna leest u de zin eronder voor. Vervolgens vraagt u wat de leerlingen op het plaatje zien.

U vervolgt met:

Nu gaan we de opgave maken. De vraag is: 'Waar zal deze tekst over gaan?'

Bij deze opgave moet je dus bedenken hoe de tekst verder zal gaan. Je let hierbij op de titel, de tekst en op het plaatje. Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, de letter D. Het juiste antwoord is: 'over rommel opruimen'. Dat weet je door te kijken naar de titel, de tekst en het plaatje. Om het antwoord te vinden moet je dus op al die dingen letten.

Kijk of de leerlingen de juiste letter (D) omcirkeld hebben.

Instructie tekstopgaven: Voorbeeld 'Het kuiken'

Vervolgens oefent u met de leerlingen de tekstopgaven.

U vertelt:

Kijk nu naar het voorbeeld op de volgende bladzijde. De titel van deze tekst is: 'Het kuiken'.

Wijs het voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Vervolg:

Deze tekst gaat over een kuiken. Lees de tekst eerst maar even zelf.

Als iedereen de tekst gelezen heeft, vervolgt u:

Nu gaan we de opgaven over de tekst maken. Bij voorbeeldopgave 4 staat: 'Lees de zin met het rondje (●) ervoor.' Dit betekent dat je die zin moet opzoeken in de tekst. Doe dat maar. Heb je het rondje gevonden? Dan moet je die zin éérs goed lezen. Bij het rondje staat: 'Het lukt!' De vraag is: 'Wat lukt?' We moeten nu een stukje terug en verder lezen om het antwoord te kunnen vinden. Doe dat maar. Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, de letter C. Het juiste antwoord is: 'het kuiken vastpakken'. Dat staat in de zin boven de zin met het rondje. Om het antwoord te vinden moet je dus ook altijd een stukje terug of verder lezen.

Kijk of de leerlingen de juiste letter (C) omcirkeld hebben. U zegt:

Dan gaan we nu naar de laatste voorbeeldopgave. De vraag is: 'Kies een nieuwe titel voor deze tekst. Welke titel past het best?' Wat is het goede antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af. U zegt:

Goed zo, om de letter B. Het juiste antwoord is: 'Hans redt een kuiken.'

Kijk of de leerlingen de juiste letter (B) omcirkeld hebben.

Afsluiting instructie

U sluit de instructie af:

Dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen? De volgende opgaven gaan op dezelfde manier. Maar dan help ik niet meer. Je moet steeds eerst de hele tekst een keer doorlezen. Alleen dan kun je de opgaven goed maken. Je zet steeds een rondje om de letter voor het goede antwoord.

Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je mag de taak zelf helemaal doorwerken totdat er staat: 'Einde van deze taak'.

Als je klaar bent met de opgaven van taak 1, leg je het boekje op de hoek van je tafel.

Noem vervolgens een activiteit/opdracht die de leerlingen daarna kunnen gaan doen.

Sluit de instructie af met:

Sla de bladzijde nu maar om. Dan mogen jullie nu beginnen met de toets.

Let erop dat de leerlingen telkens een bladzijde omslaan. Soms staan er maar één of twee opgaven op de rechterpagina, waardoor leerlingen misschien gaan denken dat dat al het einde van de taak is.

Let erop dat de leerlingen niet doorwerken in taak 2, maar inderdaad stoppen aan het einde van taak 1.

Na afloop van de afname van taak 1 haalt u de opgavenboekjes op.

Let op!

Het is niet de bedoeling dat u taak 1 nabespreekt met de leerlingen voordat zij taak 2 maken. Een nabespreking kan namelijk gevolgen hebben voor de resultaten op de volgende taken. Op die manier krijgt u geen objectief/betrouwbaar beeld van de resultaten van de leerlingen.

Afnamekaart Begrijpend lezen E3 taak 2

Taak 2 neemt u bij voorkeur op een andere dag af dan taak 1. De afname verloopt op dezelfde manier als bij taak 1.

Vertel, voordat u de boekjes uitdeelt, weer kort wat er gaat gebeuren:

Jullie krijgen van mij zo weer een boekje Begrijpend lezen. Daar gaan we weer in werken.

Pakken jullie vast een potlood en gum. Je mag het boekje nog niet opendoen.

Deel vervolgens de opgavenboekjes en eventueel de afdekbladen uit. Let goed op dat elke leerling het opgavenboekje krijgt met zijn/haar eigen naam. Elke leerling heeft ook een potlood en gum.

Vervolg met:

Net als gisteren/eergisteren gaan we weer een leestoets maken. Je hebt een boekje gekregen waar je de vorige keer ook al in gewerkt hebt. Je hebt ook een potlood en een gum. Doe het boekje maar open bij de grote twee.

U wijst in uw eigen boekje de bladzijde met de grote 2 aan. Daarna komen de voorbeelden.

Instructie openplaatsvragen: Voorbeeld 'In de grote vijver'

Wijs het eerste voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft. U vervolgt:

Kijk maar naar de tekst. Deze tekst heet 'In de grote vijver'. In de tekst zijn twee woorden weggelaten. Daar staat nu een streep met een cijfer. Kijk maar, een streep met een 1 erboven en een streep met een 2 erboven.

Wijs beide strepen in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:

Lees eerst de hele tekst maar een keer goed door.

Wacht totdat de leerlingen de tekst hebben gelezen. Vervolg:

Kijk nu naar de eerste voorbeeldopgave onder de tekst. Daar staat V1 voor. V betekent voorbeeld. V1 is de eerste voorbeeldopgave.

Wijs voorbeeldopgave (V1) in uw eigen opgavenboekje aan. Vervolg:

*De vraag is: 'Wat past het **best** op plaats 1?' We gaan nu eerst nog een keer de tekst goed lezen.*

Dus het stukje bóven de eerste streep, maar ook het stukje ónder die streep. Alleen als je alles goed gelezen hebt, kun je de opgave goed maken.

Lees de tekst hardop voor tot en met 'Het zijn er twee.' Lees vervolgens de eerste voorbeeldopgave en alle antwoorden voor. Vraag aan de leerlingen wie het antwoord weet.

U wacht op reacties uit de groep. Daarna gaat u verder:

Goed zo, het woord 'vis' past het best op plaats 1. Zet nu een rondje om de letter die voor het woord 'vis' staat. Om de letter D dus. Doen jullie dat allemaal even? Dan kom ik kijken of het goed is gegaan.

Controleer of iedereen de juiste letter (D) heeft omcirkeld. U vervolgt:
Prima, dat hebben jullie goed begrepen. Als je per ongeluk een rondje hebt gezet om de verkeerde letter, dan kun je dat verbeteren. Gum het foute rondje uit en zet een nieuw rondje om de goede letter, om de D. Als je twee rondjes hebt gezet, dan is je antwoord fout.
U gaat door met voorbeeldopgave 2. Lees het resterende deel van de tekst en vervolgens de tweede opgave en alle antwoorden hardop voor.

Vraag de leerlingen wat het juiste antwoord (antwoord: D) is en welke letter ze moeten omcirkelen.

Instructie voorspelvragen: Voorbeeld 'In de tuin'

U vervolgt met een korte instructie over de voorspelvragen:
We hebben nu de eerste twee voorbeeldvragen gemaakt. De volgende opgave gaat iets anders. Kijk maar naar het voorbeeld.

Wijs de derde voorbeeldopgave aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Controleer of iedereen de goede bladzijde voor zich heeft. U vervolgt:
*Je ziet eerst twee zinnen. Daaronder staat een vak. Eerst lezen we wat er boven het vak staat. Daar staat: 'Hieronder zie je het begin van een tekst. De rest van de tekst kun je niet zien.'
De tekst is dus niet af. Dat kun je ook wel zien. De tekst is héél kort.
Dan kijken we in het vak. In het vak staat een plaatje.*

U vraagt de leerlingen wat zij op het plaatje zien. Vervolg met:
Onder het plaatje staat een titel en twee zinnen. Wie wil de titel voorlezen?
U legt eventueel uit wat een titel is en u laat een leerling de titel voorlezen. Daarna leest u de zinnen eronder voor.

U vervolgt met:
Nu gaan we de voorbeeldopgave maken. Bij de vraag staat: 'Waar zal de rest van deze tekst over gaan?' Bij deze opgave moet je dus bedenken hoe de tekst verder zal gaan. Je let hierbij op de titel, de tekst en op het plaatje. Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?
Wacht de reacties uit de groep af en zeg:
Goed zo, de letter B. Het juiste antwoord is: 'over planten in de tuin'. Dat weet je door te kijken naar de titel, de tekst en het plaatje. Om het antwoord te vinden moet je dus op al die dingen letten.
Kijk of de leerlingen de juiste letter (B) omcirkeld hebben.

Instructie tekstvragen: Voorbeeld 'Op weg naar Gijs'

Vervolgens oefent u met de leerlingen de tekstvragen.

U vertelt:
Kijk nu naar het voorbeeld op de volgende bladzijde. De titel van deze tekst is: 'Op weg naar Gijs'.

Wijs het voorbeeld aan in een opgavenboekje dat u omhoog houdt. Vervolg:
Deze tekst gaat over Sien. Lees de tekst eerst maar even zelf.

Als iedereen de tekst gelezen heeft, vervolgt u:
Nu gaan we de vragen over de tekst maken. Bij voorbeeldopgave 4 staat: 'Lees de zinnen met het haakje () ervoor.' Dit betekent dat je de zinnen bij de haak moet opzoeken in de tekst. Doe dat maar.

U wijst de zinnen in de tekst aan in uw eigen opgavenboekje, zodat de leerlingen zien of ze het goede stukje gevonden hebben. U vervolgt:

Vóór dit stukje staat de haak. Deze zinnen moet je dus éérst goed lezen. Er staat: 'Sien loopt door het park. Ze is op weg naar Gijs. Sien kan het huis van Gijs nog niet zien. Wel ziet ze het plein al. Ze loopt maar door.'

De vraag is nu: 'Waar is Sien?'

Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af en zeg:

Goed zo, om de letter B. Het juiste antwoord is: 'in het park'. Dat staat in de eerste zin van het stukje met de haak. Lees wel altijd eerst goed het hele stukje voordat je een antwoord kiest!

Kijk of de leerlingen de juiste letter (B) omcirkeld hebben.

U vervolgt:

Dan gaan we nu naar de laatste voorbeeldopgave. Bij voorbeeldopgave 5 staat: 'Lees de zin met het rondje (●) ervoor.' Dit betekent dat je die zin moet opzoeken in de tekst. Doe dat maar. Heb je het rondje gevonden? Dan moet je die zin éérst goed lezen. Bij het rondje staat: 'Sien rent naar een boom.'

De vraag is: 'Waarom rent Sien naar een boom?' We moeten nu een stukje terug en verder lezen om het antwoord te kunnen vinden. Doe dat maar. Wie weet het antwoord? Om welke letter moet je een rondje zetten?

Wacht de reacties uit de groep af. U zegt:

Goed zo, om de letter C. Het juiste antwoord is: 'omdat ze droog wil blijven'.

Kijk of de leerlingen de juiste letter (C) omcirkeld hebben.

Afsluiting instructie

U sluit de instructie af:

Dit waren de voorbeelden. Heeft iedereen het begrepen? De volgende vragen gaan op dezelfde manier. Maar dan help ik niet meer. Je moet steeds eerst de hele tekst een keer doorlezen. Alleen dan kun je de vragen goed maken. Je zet steeds een rondje om de letter voor het goede antwoord. Als je een bladzijde af hebt, ga je rustig door met de volgende bladzijde. Je mag de taak zelf helemaal doorwerken totdat er staat: 'Einde van deze taak'.

Als je klaar bent met de vragen van taak 2, leg je het boekje op de hoek van je tafel.

Noem vervolgens een activiteit/opdracht die de leerlingen daarna kunnen gaan doen. Sluit de instructie af met:

Sla de bladzijde nu maar om. Dan mogen jullie nu beginnen met de toets.

Let erop dat de leerlingen telkens een bladzijde omslaan. Soms staan er maar één of twee opgaven op de rechterpagina, waardoor leerlingen misschien gaan denken dat dat al het einde van de taak is.

Na afloop van de afname van taak 2 haalt u de opgavenboekjes op.